

Retningslinjer for ansvarlig indretning af restauranter, caféer, hoteller, feriecentre og andre virksomheder, der tilbyder turisme- og oplevelsesprodukter i lyset af udbruddet af COVID-19

COVID-19 har alvorlige konsekvenser for danskernes hverdagsliv, for dansk erhvervsliv og for danske arbejdspladser. Regeringen har taget mange og vidtgående initiativer for at afbøde konsekvenserne af udbruddet. Danskerne og dansk erhvervsliv har fulgt myndighedernes anvisninger, og initiativerne har indtil videre haft den ønskede effekt.

Forudsætningen for genåbningen af Danmark er, at danskerne fortsat efterlever sundhedsmyndighedernes anbefalinger for at undgå smittespredning. Her har virksomhederne et stort ansvar ift. at sikre, at der i de pågældende virksomheder er taget initiativer til at sikre, at smittespredningen minimeres, og at behovet for afstand mellem mennesker og fortsat skærpet fokus på hygiejne respekteres.

Retningslinjernes anvendelsesområde er en række virksomhedstyper inden for turisme og oplevelsesøkonomi, herunder fx restauranter, caféer, barer, hoteller, feriecentre, campingpladser, vandrehjem, sommerhuse, konferencesteder, messecentre, eventarrangører og andre virksomheder, der tilbyder turisme- og oplevelsesprodukter, herunder idræts- og fritidsaktiviteter. Der fremgår desuden en række særlige hensyn specifikt for arrangementer, hvor gæsterne i det væsentlige sidder ned, for restauranter m.v., for konference- og messefaciliteter samt for overnatningsfaciliteter som hoteller, feriecentre, sommerhuse, campingpladser og vandrehjem. Disse skal ses som specifikke tillæg til de tværgående hensyn. Ift. forlystelsesparker henvises til selvstændige retningslinjer herfor. Virksomheder, der tilbyder sports- eller fritidsfaciliteter som en del af deres produkt, henvises i tillæg til at følge retningslinjerne herfor, fx feriecentre med badelande m.v., jf. sektorpartnerskabsretningslinjer for genåbning af indendørs idræts- og foreningsliv, samt idræts- og fritidsfaciliteter (fase 2 og 3) fra Kulturministeriet.

Retningslinjerne er vejledende i forhold til, hvordan virksomhederne kan foretage en ansvarlig indretning i lyset af udbruddet af COVID-19, og ændrer ikke på virksomhedernes forpligtelser som de er beskrevet i gældende lovgivning, herunder fx forsamlingsforbuddet og de gældende krav til lokaler, hvortil offentligheden har adgang (jf. gældende bekendtgørelse på tidspunktet for genåbning) samt i arbejdsmiljølovgivningen.

Sundhedsmyndighedernes anbefalinger, samt nedenstående hensyn bør følges ud fra et forsigtighedsprincip, idet de mest effektive tiltag til at hindre smittespredning er 1) isolation af personer med symptomer 2) hygiejne med fokus på hostetikette, håndhygiejne og kontaktpunkter, og 3) kontaktreduktion med fokus på afstand hyp-pighed, varighed og barrierer.

Sundhedsstyrelsens anbefalinger ligger til grund for retningslinjerne for ansvarlig indretning af restauranter, caféer, hoteller, feriecentre og andre virksomheder, der tilbyder turisme- og oplevelsesprodukter m.v. Ændringer i Sundhedsstyrelsens anbefalinger om forebyggelse af smittespredning i forbindelse med COVID-19 vil kunne indebære ændringer i retningslinjerne nedenfor.

Ift. fysisk afstand anbefaler sundhedsmyndighederne aktuelt mindst 1 meters afstand mellem personer i det offentlige rum. Dog anbefales mindst 2 meters afstand i situationer, hvor der kan være øget risiko for dråbesmitte eller, hvor et forsigtighedsprincip tilsiger et særligt hensyn, fx aktiviteter med kraftig udånding (fx sang, råb, foredrag m.v.) eller ved aktiviteter i bevægelse eller ved ophold i lukkede rum med begrænset bevægelsesrum, dårlig udluftning mv. Afstanden måles ”fra næsetip til næsetip”, således at der fx ved siddende indretning skal måles fra midten af stolensæder.

En væsentlig forudsætning for åbning er, at lokaler og udendørsarealer indrettes på en sådan måde, at risikoen for smittespredning ud fra et forsigtighedshensyn minimeres. Først herefter kan der arbejdes med en genåbning af virksomheden for kunder. Dette vil samtidig skabe tryghed for gæster og medarbejdere. Arbejdstilsynet vejleder endvidere virksomhederne.

Virksomhederne opfordres til at planlægge, hvordan de vil håndtere en genåbning af virksomheden for gæster og ansatte med udgangspunkt i nedenstående hensyn og sundhedsmyndighedernes retningslinjer.

Tilrettelæggelse af arbejdet

- Virksomheden bør gennemgå sine processer for specifikke gæsteydelser, så man mindsker tiden med tæt kontakt mellem medarbejder og gæst, fx ved i muligt omfang at tilbyde selvbetjeningsløsninger.
- Driften bør tilrettelægges med henblik på at nedsætte gæstetætheden og styring af gæstestrømme. Arbejdstiden skal tilrettelægges inden for rammerne af relevant lovgivning, kollektive overenskomster mv.
- For personer, der har øget risiko, fx gravide, anbefales det, at ledelsen i dialog med den enkelte medarbejder laver en konkret og individuel vurdering med afsæt i Sundhedsstyrelsens retningslinjer på området.
- Arbejdsgiverne opfordres til inddragelse af medarbejderne i planlægning af de konkrete tiltag. Arbejdsgiverne skal som led i samarbejde om sikkerhed- og sundhed på arbejdspladsen inddrage medarbejdere i planlægningen af konkrete tiltag med betydning herfor. Hvor der findes en arbejdsmiljøorganisation, skal det ske med inddragelse af denne.

Indretning af lokaler og udendørsarealer

- Lokaler, hvortil offentligheden har adgang, skal så vidt muligt indrettes på en sådan måde, at smittefare minimeres, og der kan holdes afstand. Den enkelte virksomhed fastlægger egne retningslinjer for ophold i lokalerne, eksempelvis adfærdsregulerende indretninger og tiltag (nudging) samt praktiske foranstaltninger, der understøtter, at der holdes afstand, fx tydelig afstandsmarkering ved kasse eller receptionsdisk og hvor der ellers kan opstå flaskehalse.
- Fælles kontaktpunkter bør identificeres og markeres, fx dørhåndtag og trykknapper og det overvejes at fjerne ikke-nødvendige kontaktpunkter samt skifte til kontaktløs betjening fx sensorstyret belysning, håndfri vandhaner, automatisk eller albuebetjent døråbning.
- Der må maksimalt tillades adgang for 1 kunde, besøgende eller deltager pr. 4 m² gulvareal, hvortil der er offentlig adgang. Dog er indført et særligt kvadratmeterkrav på 2 m² pr. kunde, besøgende eller deltager i lokaler, hvor disse i det væsentlige sidder ned.

- Der skiltes i relevant omfang med max antal gæster i lokalet.
- Udendørsarealer indrettes, så smittefare minimeres, og der kan holdes afstand, fx ved at tage initiativer til at undgå kødannelse/sammenstimling.
- Lokaler, der er forbeholdt personalet, indrettes ligeledes, så smittefare minimeres, og der kan holdes afstand.
- Fællesfaciliteter som legelande, badelande, spafaciliteter, træningscentre, kasinoer og spillehaller m.v. må gerne være åbne, såfremt det sker på forsvarlig vis. Der henvises til Kulturministeriets retningslinjer for genåbning af indendørs idræts- og foreningsliv, samt sport- og fritidsfaciliteter.

Adfærd og hygiejne

- Der skal være nem adgang til håndhygiejne. Der skal være vand og flydende sæbe eller håndsprit (70-85% alkohol) tilgængeligt for gæster og medarbejdere.
- Alle medarbejdere og andre personer, der er tilknyttet virksomheden, skal oplyses om og overholde Sundhedsstyrelsens anbefalinger om god hygiejne og hensigtsmæssig adfærd. Anbefalingerne offentliggøres af Sundhedsstyrelsen.
- Alle medarbejdere vasker hænder grundigt eller benytter håndsprit (70-85% alkohol) flere gange i løbet af dagen, foruden på øvrige almene håndvasketidspunkter. Arbejdsgiveren skal forebygge, at de ansatte udvikler hudlidelser ved brug af fx håndsprit på arbejdet. Arbejdstilsynet anbefaler derfor, at arbejdsgiveren stiller fugtighedscreme til rådighed for de ansatte.
- Virksomheden bør udarbejde en plan for rengøring og desinfektion (hyppighed efter en konkret vurdering) og bør sikre grundig rengøring af fælles kontaktpunkter, herunder med særligt fokus på håndtag, gelænder, lyskontakter, elevatorknapper, bordoverflader, vandhaner, minibarer, kasseapparater, dankortterminaler, computere, tablets, fjernbetjening m.v. som hyppigt berøres af mange.
- Toiletter (både gæste- og medarbejdertoiletter) rengøres grundigt og mindst en gang dagligt og oftere ved mange gæster (hyppighed efter en konkret vurdering), alle overflader afvaskes og kontaktpunkter desinficeres. Der bør ikke være fælles håndklæder på toiletter o.l., men i stedet engangshåndklæder.
- Der sikres rengøring af den enkelte arbejdsstation, når en medarbejder forlader arbejdsstationen, og en anden medarbejder skal overtage denne.
- Vasketøj, som for eksempel håndklæder, sengetøj, servietter m.v. sikres kemisk eller termisk desinfektion eller vaskes ved 60 grader, hvis almindelig vaskemaskine.

Håndtering af sygdom og symptomer

- Ansatte bør ikke møde på arbejde, hvis de har milde symptomer, der kan tyde på COVID-19. Der bør ske rengøring af en syg medarbejders arbejdsstation umiddelbart efter identifikation af sygdom. Ansatte må efter et sygdomsforløb først møde på arbejde igen 48 timer efter symptomer er ophørt.
- Ansatte, hvis familie har symptomer eller er smittede, anbefales at følge Sundhedsstyrelsens retningslinjer for ”nære kontakter”.
- Hvis en gæst konstateres syg, anbefales det, at der gøres grundigt rent, der hvor den syge har opholdt sig. Alle overflader afvaskes og kontaktpunkter afvaskes og desinficeres.

Informationsmateriale

- Der skal i eller ved lokaler, hvortil offentligheden har adgang, opsættes informationsmateriale om, at personer, der har symptomer på COVID-19, bør isolere sig i hjemmet, og om god hygiejne og hensigtsmæssig adfærd i det offentlige rum. Informationsmaterialet offentliggøres af Sundhedsstyrelsen.
- Der kan i relevant omfang skiltes på flere sprog.
- Sundhedsmyndighederne stiller informationsmateriale på flere sprog til rådighed for indrejsende. Det er aftalt med relevante erhvervsorganisationer, at virksomhederne kan bistå med at videreformidle informationsmaterialet til udenlandske turister. Informationsmaterialet kan sendes til gæster forud for ankomst og/eller udleveres ved ankomst.

Særligt for restauranter, caféer, barer, natklubber m.v.

- Restauranter og caféer mv. skal respektere forsamlingsforbuddet, og kan således ikke servere for et selskab, der er større end den fastsatte grænse herfor jf. dog nedenfor om store arrangementer, hvor gæsterne i det væsentlige sidder ned. Et selskab bør kun bestå af personer, der i forvejen har tæt kontakt til hinanden og normalt ses på tilsvarende vis, det kan fx være medlemmer af samme husstand og tilsvarende nære kontakter, fx kærester m.v. Restauranter og caféer kan godt have flere selskaber samtidig, hvis der holdes afstand mellem selskaberne, jf. nedenfor.
- Restauranter og caféer mv. indrettes, så det er muligt at holde mindst 1 meters afstand mellem forskellige selskaber.
- Personer i et selskab, der spiser sammen, kan således sidde ved samme bord med almindelig afstand, mens det er vigtigt, at der er mindst 1 meters afstand til næste selskab. Som alternativ til mindst 1 meters afstand kan der etableres en fysisk barriere, fx i form af en skærm af plastic eller glas.
- Gæster bør ikke have mulighed for at placere sig, hvor de i mere end 15 minutter har ansigt-til-ansigt kontakt med medarbejdere, fx siddende ved en bardisk i en restaurant. Alternativ kan etableres en fysisk barriere fx form af en skærm af plastic eller glas. En sådan kan ligeledes etableres ved betalingsdisk o.l.
- Udendørsservering indrettes, så det er muligt at holde mindst 1 meters afstand mellem forskellige selskaber. Regeringen vil opfordre kommunerne til at undersøge muligheden for at stille yderligere arealer til rådighed for udeservering.
- Ved buffetservering skal der være særligt fokus på kontaktflader, herunder om der med fordel kan anvendes personlige redskaber, engangsredskaber eller portionsskåle ved selvservering. Buffet bør ligeledes indrettes, så det er muligt at holde afstand. Det kan fx ske ved, at en buffet kun tilbydes til ét selskab eller ved at buffeten indrettes, så der kan holdes mindst 1 meters afstand mellem gæster.
- Køkken- og serveringspersonale m.v. skal overholde de regler, der normalt er gældende for fødevarer virksomheder, herunder ift. hygiejne. Der er som udgangspunkt ikke behov for anvendelse af handsker ved almindelig håndtering af fødevarer i professionelle køkkener, hvor passende håndhygiejne opretholdes. Serveringspersonale o.l. bør undlade at røre ikke-emballerede fødevarer, og det er således heller ikke nødvendigt, at de bruger handsker.
- Natklubber, diskoteker og spillesteder m.v. skal fortsat holde lukket jf. politisk aftale om plan for genåbning af Danmark af 8. maj 2020, hvoraf det fremgår at restriktioner for diskoteker mv. vil blive opretholdt indtil fase 4.

- Restauranter, caféer, værtshuse, barer mv. må ikke gennemføre aktiviteter eller indrettes på måder, der får dem til at minde om natklubber eller diskoteker, fx ved at etablere dansegulv e.l., der betyder, at afstanden på mindst 1 meter mellem selskaber ikke kan opretholdes.
- Alle serveringssteder, hvor der serveres mad, drikkevarer eller tobak til indtagelse på salgsstedet, skal lukke kl. 24, jf. dog nedenfor for private fester.
- Restauranter og caféer mv. kan afholde arrangementer med op til 500 gæster, hvis disse i det væsentlige sidder ned jf. nedenfor om indretning ved inden- og udendørs arrangementer med fast eller midlertidig sædeopstilling i lokaler og lokaliteter, hvor kunder, besøgende eller deltagere i det væsentlige sidder ned.
- Restauranter og caféer m.v. må i tiden fra kl. 24 til kl. 5 holde åbent for private fester, hvor deltagerne i det væsentlige kender hinanden i forvejen, hvis kun personer, der deltager i arrangementet, har adgang til serveringsstedet. Der må kun være 1 arrangement i hvert lokale eller afgrænsede del af øvrige lokaliteter.

Særligt for indretning ved inden- og udendørs arrangementer med fast eller midlertidig sædeopstilling i lokaler og lokaliteter, hvor kunder, besøgende eller deltagere i det væsentlige sidder ned. Fx konferenceaktiviteter eller store selskaber på en restaurant.

- Der kan maksimalt tillades op til 500 personer til det enkelte arrangement.
- Gæsterne placeres, så der sikres 1 meters afstand mellem gæsterne målt fra midten af sædet eller så hver andet sæde er tomt.
- Der må maksimalt tillades adgang for 1 kunde, besøgende eller deltager pr. 2 m² gulvareal i lokaler, hvor disse i det væsentlige sidder ned.
- I øvrige lokaler må maksimalt tillades adgang for 1 kunde, besøgende eller deltager pr. 4 m² gulvareal (fx foyer o.l.)
- Grupper, der i forvejen har tæt kontakt, kan sidde ved sammenhængende sæder, også selvom der er mindre end 1 meter mellem dem. Grupper bør kun bestå af personer, der i forvejen har tæt kontakt til hinanden og normalt ses på tilsvarende vis, det kan det fx være medlemmer af samme husstand og tilsvarende nære kontakter, fx kærester m.v.
- Der bør være fokus på styring af gæstestrømme, herunder undgå omfattende køer ved indgange og til specifikke lokaler, og der kan med fordel ske køstyring fx via nummersystem eller tydelig skiltning. Der bør være personale/vagter, der har til opgave at forebygge opbygning af tætte forsamlinger.
- Der bør opsættes konkrete vejledninger om at holde afstand i fx foyer o.l.
- Der opretholdes minimum 2 meter mellem nærmeste publikum og eventuelle optrædende.

Særligt for konference- og mødefaciliteter

- Ved konference- og mødeaktiviteter skal forsamlingsforbuddet respekteres.
- Konference- og mødefaciliteter mv. kan afholde arrangementer med op til 500 gæster, hvis disse i det væsentlige sidder ned jf. ovenfor om indretning ved inden- og udendørs arrangementer med fast eller midlertidig sædeopstilling i lokaler og lokaliteter, hvor kunder, besøgende eller deltagere i det væsentlige sidder ned.

*Særligt for messeaktiviteter**(Aktiviteter, hvor flere mennesker, der ikke er en del af samme selskab primært går rundt.)*

- Messeaktiviteter, hvor gæster går rundt og besøger flere forskellige stande, henvises til at følge retningslinjerne for storcentre, stormagasiner og arkader mv., hvor kunderne på tilsvarende vis går rundt og besøger flere butikker.

Overnatningsfaciliteter som hoteller, feriecentre, sommerhuse, campingpladser, vandrehjem m.v.

- Gæster bør modtage information fra overnatningsfaciliteten om forholdsregler ift. at hindre smittespredning, herunder forventet adfærd fra gæsterne i forbindelse med ankomst, ophold og afrejse. Information kan sendes til gæsterne forud for ankomst og/eller udleveres ved ankomst. Gæsten bør modtage informationen på sit eget sprog, såfremt sundhedsmyndighederne har udarbejdet materiale på dette sprog.
- Overnatningsfaciliteten bør sikre, at de har gæsternes kontaktoplysninger, hvis de bliver nødvendige i forhold til kontaktopsporing.
- Overnatningssteder bør have udarbejdet en plan for, hvordan det håndteres, hvis en gæst eller medarbejder konstateres syg med covid-19, mens vedkommende er på overnatningsfaciliteten.
- Der kan udluftes ekstra mellem gæster enten mekanisk eller naturligt.
- Generelt bør sættes ekstra fokus på grundig og omhyggelig rengøring af værelser mv. mellem forskellige selskaber, herunder særligt kontaktpunkter.

Campingpladser o.l.

- Campingpladser bør have særligt fokus på at det er muligt at holde afstand mellem gæster på fællesarealer og i fællesfaciliteter, herunder fx toilet- og badefaciliteter og køkkener.
- Campingpladser bør have et særligt fokus på grundig og omhyggelig rengøring og hygiejne ift. toiletter, badefaciliteter og køkkener, samt øvrige fælles kontaktpunkter der benyttes af mange.

Vandrehjem o.l.

- Hvis sovesale o.l. ikke har mindst 2 meter mellem hver sengeliggende gæst, bør der alternativt sikres fysisk adskillelse mellem forskellige sengeliggende gæster ved brug af afskærmning eller anden foranstaltning omkring hovedet. Afstanden vurderes ”fra næsetip til næsetip”. Afstandskravet gælder ikke for personer, der er del af samme selskab. Et selskab bør kun bestå af personer, der i forvejen har tæt kontakt til hinanden og normalt ses på tilsvarende vis. Det kan det fx være medlemmer af samme husstand og tilsvarende nære kontakter, fx kærester m.v.
- Vandrehjem bør have et særligt fokus på grundig og omhyggelig rengøring og hygiejne ift. toiletter, badefaciliteter og køkkener, samt øvrige fælles kontaktpunkter der benyttes af mange

Sommerhuse o.l.

- Sommerhusudlejere bør sætte ekstra fokus på grundig og omhyggelig rengøring af sommerhuset mellem forskellige selskaber, herunder særligt fælles kontaktpunkter, der benyttes af mange.
- Indendørs og udendørs pool, spabade og sauna i sommerhus kan holdes åbent. Der bør være ekstra fokus på rengøring og korrekt dosering af kemikalier.

Arbejdstilsynet, Fødevarestyrelsen og Styrelsen for Patientsikkerhed vil løbende vejlede og kommunikere om den faktiske udmøntning af ovenstående retningslinjer.

Ovenstående tiltag realiseres fra d. 13. juni 2020.

Yderligere information

Som virksomhed kan du også kontakte Erhvervsstyrelsens hotline for virksomheder på 7220 0034, der kan henvise til rette myndighed. Se også virksomhedsguiden.dk

Find Arbejdstilsynets informationsmateriale [her](#)

Find Sundhedsstyrelsens anbefalinger [her](#)

Find Fødevarestyrelsens anbefalinger [her](#)

Kontakt Arbejdstilsynet for yderligere vejledning om en generel forsvarlig indretning af arbejdspladsen på: 7012 1288.

Kontakt den myndighedsfælles hotline på 7020 0233 angående generel information om myndighedernes anbefalinger og retningslinjer om COVID-19. Se også coronasmitte.dk